

Список використаних джерел

1. Боришкевич, О. Міжнародний рух капіталу та проблеми зовнішньої заборгованості [Текст] / О.Боришкевич // Світова економіка – 2012. – С. 40 -47.
2. Гайдуцький, А.П. Сучасні особливості міжнародного розподілу прямих іноземних інвестицій у світову економіку [Текст] / А.П.Гайдуцький // Економіка та держава. – 2010. – № 2. – С.67-70.
3. Міжнародний рух капіталу. Причини і форми. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародний_рух_капіталу
4. World economic outlook. April 2012. International Monetary Fund. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/publications/index.htm> (дата звернення 16.11.2014). — Назва з екрана.

УДК 35.072

Даценко Ганна

к.е.н., доцент

Плис Ірина

студентка

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

м. Вінниця

**ДОСЛІДЖЕННЯ КРИТЕРІЇВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО
КОНТРОЛЮ**

Анотація

У статті розглянуто питання підвищення ефективності державного фінансового контролю. Досліджується система критеріїв оцінки ефективності фінансового контролю, а також розглядаються практичні аспекти застосування цієї системи.

Ключові слова: *державний фінансовий контроль, ефективність контролю, оцінка ефективності, критерії оцінки, результативність, превентивність.*

Перспективи стабільного розвитку України прямо пов'язані з забезпеченням гармонійного та ефективного функціонування механізмів державного управління. Законне, доцільне і ефективне використання та управління державними фінансовими ресурсами і державною власністю є однією із найважливіших передумов дієвості рішень органів державної влади. При цьому державний фінансовий контроль виступає невід'ємною складовою частиною державної контрольної системи, завданням якої є виявлення відхилень від чинних законів, ефективності, доцільності та економності управління ресурсами.

Питання підвищення ефективності державного фінансового контролю є актуальним на сьогодні, оскільки Україна знаходиться на новому етапі

соціально-економічної модернізації, головним завданням якої є досягнення вищого рівня якості життя населення та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Дослідженню проблем, пов'язаних із підвищення ефективності, питань методики та організації державного фінансового контролю присвячено праці багатьох науковців, серед них: Вітвицька Н. С., Герасимович А. М., Дедков Є. П., Джога Р. Т., Завгородній В. П., Каленський М. М., Кіндрацька Л. М., Коцупатрий М. М., Крисюк В. І., Кужельний М. В., Кузьмінський А. М., Мних Є. В., Онищук В. М., Пушкар О. І., Романів М. В., Рудницький В. С., Сенченко М. Т., Сопко В. В., Усач Б. Ф., Чумакова І. Ю., Шевчук В. О. та ін. Їх роботи висвітлюють сутність та напрями контролю, визначають його недоліки та перспективи розвитку, однак методи вирішення питань підвищення ефективності фінансового контролю потребують постійного вдосконалення з метою попередження правопорушень.

Метою статті є дослідження критеріїв ефективності державного фінансового контролю, що забезпечують результативне вирішення проблем системи функціонування контролю.

Фінансовий контроль існує в будь-якому суспільстві, що обумовлено необхідністю впорядкування економічних, розподільних, фінансових, бюджетних та податкових відносин. Значні соціально-економічні перетворення, що відбувалися в Україні в останні роки, відповідним чином позначилися на трансформації змісту, функцій, методів та механізмів державного фінансового контролю [1, с.39].

Державний фінансовий контроль є одним із найважливіших видів фінансового контролю, що здійснюється державою. Справді, будь-яка діяльність, зокрема діяльність державних органів, вимагає певних фінансових витрат, результати ж її так чи інакше мають фінансові наслідки, які в сучасному світі впливають на прийняття управлінських рішень. Взагалі ж, на сучасному етапі економічного розвитку фінансові відносини пронизують усі сфери господарської діяльності держави та її економічних суб'єктів, а економічна ефективність є основою побудови кількісних критеріїв цінності прийняття рішень у будь-яких господарській діяльності на всіх рівнях.

Питання підвищення ефективності державного фінансового контролю є актуальним на сучасному етапі, оскільки від ефективної системи державного контролю безпосередньо залежить ефективність соціально-економічного розвитку країни, регіонів, місцевого самоврядування і суб'єктів господарювання [2, с.287-288].

Ефективність державного фінансового контролю може бути забезпечена, якщо зовнішній та внутрішній контроль будуть своєчасними та об'єктивними, чітко регламентованими, орієнтованими на кінцевий результат, що забезпечить виконання визначених завдань та досягнення цілей соціально-економічного розвитку. Важливе місце при цьому займає формування інституційного забезпечення, встановлення правового статусу інституцій, чітке визначення прав і обов'язків, методів і форм контрольних заходів у сфері управління державним фінансами [3, с.14].

Оцінка ефективності державного фінансового контролю здійснюється за

певними критеріями шляхом дослідження множини взаємопов'язаних показників. Узагальнюючи різні наукові підходи до визначення критеріїв ефективності, їх система відображена в таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії ефективності системи фінансового контролю [4]

№ з/п	Критерій	Характеристика	Основні показники
1	Результативності	Результат діяльності контролюючого органу	1) обсяг коштів використаних з порушенням законодавства 2) неефективно використаних 3) використаних не за цільовим призначенням
2	Дієвості	Активність діяльності контролюючого органу	1) кількість рішень (наказів, розпоряджень) 2) обсяг коштів, повернутих у бюджет 3) кількість відкритих кримінальних та адміністративних справ за економічні злочини
3	Економічності	Безпосередньо пов'язаний з обсягами кошторисного фінансування	1) обсяг фінансування контролюючого органу 2) обсяг коштів, витрачених на здійснення контролюючих органів
4	Інтенсивності	Продуктивність діяльності контролюючого органу	1) кількість контрольних заходів (на 1 інспектора чи на 1 інспекцію) 2) кількість перевірених об'єктів
5	Динамічності	Характеризує процес здійснення та результати контрольних заходів	1) рівень жорсткості контрольних заходів 2) рівень дієвості результатів контролю

Крім названих критеріїв та їх показників, що визначають власне ефективність фінансового контролю як дії, доцільно використовувати ще додаткові критерії, які можна виділити виходячи із принципів фінансового контролю, зокрема, такі як: законність, гласність, об'єктивність, компетентність, обов'язковість, чинність, всеосяжність і регулярність, системність і інтеграція, оптимальність та адаптивність, точність.

Варто виділити також критерій превентивності, який полягає у своєчасному здійсненні контрольних дій з метою запобігання виникненню суттєвих відхилень фактичного перебігу господарських процесів від норм. Основними показниками, які характеризують даний критерій є: запобігання використанню коштів не за цільовим призначенням; попередження повторного правопорушення, шляхом співставлення обсягу ефективно і неефективно використаних коштів. Головним для контролюючих органів повинно стати передбачення проблем, що можуть гальмувати розвиток підприємства.

Можна визначити такі шляхи для введення показників оцінки ефективності

фінансового контролю, які повинні відображати:

- виявлення відхилень від стандартів;
- виявлення порушень принципу законності;
- виявлення порушення ефективного та доцільного використання фінансових ресурсів;
- виявлення порушень економного управління фінансовими ресурсами.

Також слід відзначити, що переважна більшість контрольних-ревізійних процедур має фіскальний характер, а практично здійснюється у вигляді перевірок і ревізій. Ці методи не дають запобігти існуванню негативних явищ чи усунути причини їх виникнення, а лише констатують фінансові порушення [5, с. 4].

Застосування єдиної системи показників для оцінки ефективності державного фінансового контролю дозволять оцінювати ступінь досягнення поставлених цілей щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів держави за допомогою комплексу певних критеріїв. Використання загальної методики спростить порівняння ефективності витрачання державних коштів як між окремими контролюючими органами, так і між різними регіональними підрозділами цих органів.

Невиконання запропонованих критеріїв свідчить про переважно неефективний механізм державного фінансового контролю та реалізації контрольних заходів. У тактичних і стратегічних цілях, які ставляться перед органами державного управління, необхідно враховувати недоліки, що виявлені при оцінці ефективності державного фінансового контролю та впроваджувати дієві заходи щодо підвищення його ефективності з урахуванням наявного досвіду.

Список використаних джерел

1. Шевченко, Н. Оцінка ефективності державного фінансового контролю в системі фінансових відносин [Текст] / Н.Шевченко // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2011. – Вип.7. – С. 38-44.
2. Мельничук, Н.Ю. Державний внутрішній фінансовий контроль в Україні: стан та перспективи розвитку [Текст] / Н.Ю. Мельничук // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – №1. – С. 286-295.
3. Єрміїчук, Н.І. Напрями вдосконалення державного фінансового контролю в Україні [Текст] / Н.І. Єрміїчук // Науковий вісник Буковинської національної фінансової академії. – 2012. - С. 13-16.
4. Фурман, І.В. Проблеми підвищення ефективності здійснення державного фінансового контролю в Україні [Текст] / І.В. Фурман, Б.В. Сивак, Ю.І. Покотило // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – №2(64). – С. 198-202.
5. Фоміцька, Н.В. Результативність діяльності органів державного фінансового контролю в Україні: проблеми оцінки [Текст] / Н.В.Фоміцька, О.М.Шевченко // Теорія та практика державного управління. – 2013. – Вип. 4 (43) – С. 1-8.

